

Szakmai beszámoló

A Magyar Állami Eötvös Ösztöndíjra leadott munkatervet összességében sikerült végrehajtani kisebb módosítások mellett. A Columbia Egyetemen, a Harriman Institute-nál töltött hat hónap (2021. február és július között) során sikerült megírni illetve részben megjelentetni a kitűzött publikációkat, előkutatást végezni további publikációkhoz; bővíteni szakmai hálózatomat és összekapcsolni a magyar és amerikai szakértői közeget; konzultációkat szervezni és rendezvényeken részt venni a kutatási témámhoz (és egyéb területekhez) kapcsolódóan; valamint a tapasztalatokat közvetlenül felhasználni szakfejlesztési és kurzusfejlesztési célokra.

Az új koronavírus okozta közegészségügyi helyzet csak részben érintette a munkaterv végrehajtását. A nemzetközi utazásokat érintő, 2020 második felében érvényben lévő utazási korlátozások miatt a végrehajtás megkezdésére (az eredeti pályázatban és munkatervben feltüntetett 2020 szeptember helyett) öt hónappal később, 2021 februárban került sor. A kutatás áthelyezése az őszi félévről a tavaszra egyéb elfoglaltságokat és kötelezettségeket jelentett az otthoni munkahelyeimen (lásd később), de lehetőségekkel is járt, mivel az amerikai korlátozások tavaszi feloldásával az akadémiai forrásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférésem is javult.

Az alábbiakban a pályázatban leadott munkaterv struktúrájának releváns elemei mentén mutatom be annak teljesülését, illetve a 2021/1. félévében, február és augusztus között.

1. Szakmai háttér és a kutatási terület összefoglalása

A félév során igyekeztem a szakirodalom megismerésén, illetve rendezvényeken és konzultációkon keresztül megismerni az amerikai percepciókat a közép-európai államok kül- és biztonságpolitikájával kapcsolatban, valamint azonosítani a közép-európai nemzeti biztonsági kultúra sajátosságait. A munkatervben leírtakhoz hasonlóan a kutatásomat a nemzeti biztonsági stratégiai dokumentumokra szűkítettem le, amelyhez a gyakorlatban négy területen való szakmai tudást akartam összegyűjteni:

- a stratégiaalkotással és nagystratégiával kapcsolatos irodalmat és felhalmozott tudást a nemzetközi kapcsolatok és a külpolitikai elemzés területén;
- a stratégiai dokumentumok politikai és kommunikációs szerepéről szóló irodalmat és felhalmozott tudást a nemzetközi kapcsolatok és kommunikációelmélet területén;
- a közép-európai államok biztonságpolitikájával kapcsolatos irodalmat és felhalmozott tudást a nemzetközi kapcsolatok és regionális tanulmányok területén; valamint

- a közép-európai államok nemzeti biztonsági stratégiájával kapcsolatos irodalmat és felhalmozott tudást az alkalmazott nemzetközi kapcsolatok és külpolitikai elemzés területén.

A négy tudásanyagot eltérő forrásokból igyekeztem begyűjteni. A Harriman Institute, mint fogatóintézmény elsősorban a harmadik és negyedik területen tudott segíteni, ugyanakkor a Columbia Egyetem tágabb közege már az első és második témában is hozzáférést adott a legfontosabb kutatásokhoz. Más amerikai egyetemek (pl. Georgetown University, Elon University) és kutatóintézetek (pl. RAND, Carnegie, Brookings, stb.) munkatársaival is konzultáltam elsősorban a stratégiai dokumentumok politikai és kommunikációs szerepével kapcsolatban, valamint a Magyarországgal és visegrádi országokkal kapcsolatos elvárásokkal kapcsolatban. Emellett igyekeztem online konzultálni közép-európai kutatókkal is (Lengyelországból, Magyarországból és Szlovákiából), akik segítettek elhelyezni a közép-európai percepciókat a fenti kutatási kérdésekben.

2. A mobilitás célja

A munkatervben feltett négy kutatási kérdés irányította a kutatásomat, ugyanakkor (ahogy az a tudományos munkában megszokott) a vizsgálódás során szerzett tudással finomítani tudtam őket, illetve sikerült pontosabban elhelyeznem a hangsúlyokat és a fókuszot közöttük.

Az első¹ és második² kutatási kérdés jelentette a kutatásom fő hangsúlyát. A nemzeti biztonsági stratégiai dokumentumok tartalmi hasonlóságai és különbségei helyett azok szerepe sokkal érdekesebbnek bizonyult. A visegrádi országok ugyanis az 1990-es évek végére „eltanulták” a nemzeti biztonsági stratégiai dokumentumok nyugati sémáját, azokban érdemi különbséget nem láthatunk. Ennél sokkal fontosabb volt meghatározni, hogy pontosan milyen szerepeket tölthetnek be ezek a dokumentumok, illetve milyen funkciókat láthatnak el, és ezek hogyan valósulnak meg az Egyesült Államok és a visegrádi országok esetén.

Ebben a tekintetben a kutatásban nagyobb hangsúlyt tettem a nemzeti biztonsági stratégiák kommunikációs súlyára, mint szakpolitikai súlyára. Ugyan a nemzetközi szakirodalom inkább utóbbiként kezeli ezeket a dokumentumokat, véleményem szerint sokkal hatékonyabb, ha olyan dokumentumokként kezeljük ezeket a stratégiákat, amelyek különböző célcsoportoknak különböző üzenetet adnak át. Ezt a kérdést járja körül a kutatás során megírt egyik kéziratom.

---

¹ Melyek a fő különbségek és hasonlóságok a nemzeti biztonsági dokumentumok tartalma és szerepe tekintetében a közép-európai kisállamok és a nagyobb NATO-tagállamok, így az Egyesült Államok között?

² Melyek a fő különbségek és hasonlóságok a nemzeti biztonsági dokumentumok tartalma és szerepe tekintetében az egyes közép-európai kisállamok esetén?

A harmadik³ és negyedik⁴ kutatási kérdés ezekhez képest kisebb súllyal esett latba a kutatás során. A harmadik kérdés (amely a közép-európai nemzeti biztonsági kultúra létére irányult) túl tágan került megfogalmazásra a munkatervben, annak megválaszolására több félévnyi kutatómunkára lesz még szükség. Természetesen az elmúlt félév során is sikerült közelebb kerülnöm a válaszhoz, ugyanakkor számomra még kétséges, hogy a transzatlanti biztonsági kultúra és a nemzeti biztonsági kultúra szintek között mennyi tudományos értéke van a szub-regionális szint kiemelésének. A negyedik kutatási kérdést ezzel szemben hasznosnak találtam a kutatás struktúrájának felépítése szempontjából, viszont azt az első és második kutatási kérdésnek alárendelten kezeltem.

Mindezek mellett a harmadik és negyedik kutatási kérdést átdolgozott formában egy további publikáció keretében dolgozom fel. Ez a visegrádi országok identitás-diskurzusaival foglalkozik, amelyet a Biztonsági Tanácsban való felszólalásaikból építék fel. Ezt a módszert használtam már a Perzsa-öböl menti államokkal kapcsolatban is a doktori disszertációmban, akkor az a bírálók szerint is újszerű eredményekhez vezetett. Ehhez a kutatáshoz az anyaggyűjtést sikerült elvégezni a félév során, a publikáció véglegesítése augusztus végéig vagy legkésőbb szeptemberben valósulhat meg. Egy további projektben is nagyrészt az elmúlt félévben szerzett tudást fogom felhasználni: Garai Nikolett doktori hallgatómmal egy októberi nemzetközi konferenciára készítünk elő egy tanulmányt, amely a visegrádi országok növekvő szerepéről szól a kisállami elméletek tükrében.

Ezen túl a kutatásnak a tavaszi félévre való áthelyezése érintette a mobilitás célját is. Az őszi félévvel szemben tavasszal már volt két (2020-ról áthelyezett) konferenciára tanulmány-leadási kötelezettségem, amelyeknek eleget kellett tennem. Ezek kapcsolódtak a kisállami kutatási területhez, de nem kapcsolódtak a közép-európai régióhoz: az egyik az Öböl Menti Együttműködési Tanács (GCC), mint főleg kisállamokból álló együttműködés és az Európai Unió kapcsolatát vette górcső alá az EU-ban látható zöld fordulat keretében, a másik pedig az Öböl-országokból való brit kivonulás kommunikációs környezetét vizsgálta. E két konferenciára leadott cikkeken túl két további magyarországi projektben is részt tudtam venni, amelyek közel-keleti kisállami témákban íródtak.

Ezek a kötelezettséget csak közvetetten érintették a munkaterv végrehajtását. Egyrészt az abban előre jelzett publikációs számok változatlanok maradtak, csak a publikációk témája változott. Másrészt az eltérő kötelezettségek mellett a félév során lefolytatott konzultációk miatt is változott volna a publikációk köre. A Harriman Institute munkatársaival és a szakmai mentorommal,

---

³ Létezik-e egy azonosítható “közép-európai nemzeti biztonsági kultúra” a transzatlanti biztonsági közösségen belül?

⁴ Milyen szerepet játszanak a belpolitikai folyamatok és változások a nemzeti biztonsági kultúra újratermelése esetén Közép-Európában?

Alexander Cooley-val való egyeztetés miatt a négy kutatási kérdést két publikációra szűkíttem volna le, amelyek közül az egyiket már sikerült egy folyóirat szerkesztőségébe leadni.

3. Munkaterv tartalma

Részfeladat	Időigény	Megvalósítás időpontja	Helyszín, partnerek
Biztonságpolitika-elméleti és módszertani irodalom áttekintése	2 hónap	2021 február és március	Columbia University online és offline adatbázisai
Kb. 30 konzultáció lefolytatása biztonságpolitikai, nemzetközi politikai elméleti témákban, valamint a Közép-Európával kapcsolatos politikai percepciók begyűjtése	4 hónap	2021 március – június	Rand Corporation, Cato Institute, Stratfor, Center for Strategic and International Studies, Elliot School of International Affairs (George Washington University), USIP, Brookings, University of Texas, New York Graduate Center, US Institute for Peace, US Department of State, US Department of Defense, National Democratic Institute, Center for European Policy Analysis, Magyar Nagykövetség
A kutatás témáit érintő rendezvényeken való részvétel	6 hónap	2021 február - július	Uo.

Közép-európai kisállamokkal kapcsolatos irodalom áttekintése	2 hónap	2021 március és április	Columbia University online és offline adatbázisai
Kutatási eredmények szintetizálása, tanulmányírás	2 hónap ⁵	2021 június és július	Columbia University
Kutatási eredmények megosztása, visszajelzések beépítése	2 hónap ⁶	2021 június és július	Columbia University
	2 hónap	2021 június, július	Harriman Institute (és a fenti partnerintézmények lehetőség szerint)

4. Kapcsolat a fogadó intézménnyel

A kapcsolat a fogadó intézménnyel a közegészségügyi korlátozások ellenére kiváló volt. A Harriman Institute (ahol a mentorommal, Alexander Cooley-val, valamint a vendégkutatók ügyeit intéző Xan Faberrel heti kapcsolatban voltam) munkatársai mellett a Saltzman Institute, az International Students and Scholars Office (ISSO), a vendégkutatói és poszt-doktori közösség tagjaival is sikerült szakmai és személyes kapcsolatokat kiépíteni. A Columbia University nem csak a kutatásomban nyújtott támogatást, de az utazási és helyi korlátozások értelmezésével és betartásával kapcsolatban is pótolhatatlan segítséget adott.

Ezen túl az ISSO által felajánlott két poszt-doktori tanulmányi lehetőségben is részt vettem. Ez két kurzust jelentett a tavaszi félévben, ezek közül az egyik az akadémiai íráskészség, a másik a prezentációs készségek fejlesztésére irányult. Ezeket a kurzusokat sikerült elvégeznem a félévben.

---

⁵ Továbbra is folyamatban

⁶ Továbbra is folyamatban

5. A kutatás közvetlen eredménytermékei

Kézirat címe	Kézirat nyelve	Állapot	Folyóirat
National security strategies as communicational tools – The case of the Visegrád countries	Angol	A kézirat leadásra került (augusztus 9.)	Security Studies
The role of smallness and responsibility in the strategic narratives of British elites regarding the withdrawal from the Gulf region (1968-1971)	Angol	A kézirat leadásra került (július 13.)	British Journal of Middle Eastern Studies
The emergence of green parties and policies in Europe and their effect on EU-GCC relations	Angol	A kézirat konferenciára leadásra került (július 6.)	Jelenleg a workshop vezetőik igyekeznek a tanulmányokat közösen publikálni
Izrael és/vagy Palesztina? A kétállamos megoldás ellehetetlenülésének lokális és regionális összefüggései (társszerző: Paragi Beáta)	Magyar	A kézirat leadásra került (július 16.)	Külügyi Szemle

Politikai átredeződés a Perzsa-öbölben? A kuvaiti és ománi uralkodóváltás tanulságai	Magyar	A publikáció megjelent	KKI-elemzések
Identity Narratives of Visegrád Countries in the UN Security Council	Angol	Elő kutatás elvégzése, várható kéziratleadás: 2021 szeptember	Még nem meghatározott
Virtual Enlargement in the Case of the Visegrád Countries	Angol	Elő kutatás elvégzése, várható kéziratleadás: 2021 november	IPSA RC 41 Fourth International Workshop on Geopolitics (konferenciaanyag, ezt követően kéziratleadás meg nem határozott folyóiratban)

Egyéb teljesítések:

Teljesítés	Darabszám	Partnerszervezet
Konzultációk lefolytatása	Kb. 30	A harmadik pontban feltüntetett szervezetek
Rendezvényeken való részvétel	Kb. 40	A harmadik pontban feltüntetett szervezetek
Poszt-doktori kurzusok	2	Columbia University
Nemzetközi konferenciaelőadás	3	Conceptualising Difference – University of Aberdeen; Gulf Research Meeting 2021 – University of Cambridge;

		BRISMES Annual Conference 2021 – University of Kent
Hazai konferenciaelőadás	3	Külügyi és Külgazdasági Intézet („Az Európai Unió és Törökország – aktualitások és perspektívák”; „Possible trajectories of the war in Yemen under the Biden administration”; „Konzervatív fordulat Iránban? Az elnökválasztás eredményének értékelése”)
Magyarországi rendezvény szervezése a kutatóút során megismert kutatókkal és szakértőkkel	2	Külügyi és Külgazdasági Intézet („Possible trajectories of the war in Yemen under the Biden administration”; „The future of American hegemony and American strategy in Eurasia”)

6. A kutatás közvetett hasznosulása

- *Szakmai életút szempontjából:* az aktuális nemzetközi kapcsolatok és biztonságpolitikai kutatási napirend és az amerikai biztonságpolitikai gondolkodás megismerése, kutatómódszertani készségek fejlesztése, online és offline kutatási legjobb gyakorlatok átvétele, publikációs lehetőségek megteremtése és kihasználása, szakmai kapcsolatépítés végrehajtása;
- *A közép-európai nemzetközi kapcsolatok tudományos közössége szempontjából:* napirendformálás, a közép-európai államok külpolitikájának tudományos összehasonlítása, a nemzeti biztonsági stratégiai dokumentumok szerepével kapcsolatos tudás mélyítése, a Biden-adminisztrációhoz közel álló kutatókkal való kapcsolatépítés, Közép-Európa fontosságának képviselése az amerikai szakmai diskurzusokban, az identitás és egyéb immateriális változók kutatásának erősítése a régióval kapcsolatos szakirodalomban, a közép-európai kutatási közösség és az amerikai akadémia közötti kapcsolatok mélyítése;

- *A fogadóintézmény szempontjából:* közép-európai és magyar kapcsolatok mélyítése, magyar perspektívák megjelenítése, a magyar és közép-európai szempont jobb megismerése és beemelése a kutatási napirendbe;
- *A magyarországi affiliációk (Külügyi és Külgazdasági Intézet, Budapesti Corvinus Egyetem) szempontjából:* intézmények és szakmai közösségek közötti kapcsolatépítés (kb. 4-5 konkrét kapcsolat facilitálása), amerikai kutatók meghívása magyarországi rendezvényekre, módszertani és tudományos legjobb gyakorlatok gyűjtése, a tapasztalatok felhasználása szak- és kurzusfejlesztési célra, a nemzetközi tudományos diskurzusban a magyar és közép-európai érvek és lehetőségek bemutatása.

Budapest, 2021. augusztus 23.

Szalai Máté